

УДК 338.43 : 316.422

DOI: 10.31359/2312-3427-2020-4-2-162

Ю.Б. Заставний, аспірант

Zastavnuy.y.b@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-9033-8018>

Луцький національний технічний університет

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНЕ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ОРГАНІЧНОГО СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА НА РІВНІ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

У статті обґрунтовується доцільність формування інструментарію фінансово-економічного стимулювання органічного сільськогосподарського виробництва на рівні об'єднаних територіальних громад у зв'язку з поглибленням процесів децентралізації. Встановлено, що основними фінансовими стимулами мають виступати фіскальні та бюджетні інструменти підтримки виробників органічної сільськогосподарської продукції, що зумовлено розширенням реальної бази наповнення бюджетів місцевого самоврядування та розширенням спектра податкових платежів, які концентруються на місцевому рівні. Доведено, що фінансові стимули мають доповнюватися інституційно-дорадчими та майновими стимулами, які формуватимуть просторовий базис для розширеного відтворення органічного сільськогосподарського виробництва та забезпечуватимуть донесення належної інформації про переваги даного виду діяльності для суб'єктів аграрного бізнесу. Встановлено, що результативність використання інституційно-дорадчих стимулів для активізації органічного сільськогосподарського виробництва залежить від ефективності функціонування інститутів сільськогосподарського дорадництва.

Ключові слова: *стимулювання, об'єднана територіальна громада, бюджет, органічне сільськогосподарське виробництво, конкурентна перевага, інструменти.*

Постановка проблеми. Виходячи з базового тренду адміністративно-територіальної реформи в Україні (укрупнення адміністративних районів, завершення створення об'єднаних територіальних громад) формування на рівні об'єднаної територіальної громади комплексу методів фінансово-економічного стимулювання впровадження додаткових потужностей у сектор органічного

сільськогосподарського виробництва виступає базовим елементом формування сучасного інструментарію фінансово-економічного регулювання органічного сільськогосподарського виробництва в цілому. Саме на місцевому рівні сектор органічного сільськогосподарського виробництва має отримати широкий спектр фінансових і економічних методів та інструментів стимулювання впровадження перевірених світовою практикою технологій виробництва, переробки та реалізації органічної сільськогосподарської продукції. В умовах загострення глобальних проблем забезпечення продовольством органічний сектор національного АПК може забезпечити нову фазу експансії вітчизняних сільськогосподарських товаровиробників на ринки країн Заходу та Сходу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У працях вітчизняних вчених вже тривалий період обґрунтовується доцільність посилення регуляторного впливу на суб'єктів аграрного бізнесу в частині стимулювання впровадження додаткових потужностей у сектор органічних сільськогосподарських виробництв як потенційної конкурентної переваги українських аграріїв на світовому ринку продовольства. Однак існує широкий спектр підходів відносно формування набору стимулів, які спонукатимуть безпосередніх сільськогосподарських товаровиробників впроваджувати методи та технології органічного землеробства, органічного скотарства та органічного кормовиробництва. У працях З. Герасимів, В. Грановської, Л. Заставнюк, Н. Зіновчук, В. Камінського, Ю. Кирилова, О. Муратова, О. Нікішиної, Г. Христенко та інших розглядаються різноманітні комбінації можливих форм та методів державної підтримки виробників органічної сільськогосподарської продукції, зокрема тих, які базуються на передовому іноземному досвіді [1-6]. Доцільність створення сучасного інструментарію фінансово-економічного стимулювання розвитку органічного сільськогосподарського виробництва впливає з необхідності усунення ідентифікованих Л. Заставнюк бар'єрів, які полягають у відсутності належної кон'юнктури ринку органічної сільськогосподарської продукції; існуванні ризиків, пов'язаних зі збутом органічної сільськогосподарської продукції за цінами традиційної продукції; відсутності дієвої системи страхування ризиків у сільському господарстві; можливості фінансових втрат аграрних підприємств, які зумовлені зменшенням обсягів виробництва сільськогосподарської продукції, оскільки показники урожайності сільськогосподарської продукції в органічних підприємствах становлять близько половини аналогічних показників традиційного, інтенсивного землеробства; недостатньому нормативно-правовому забезпеченні органічного аграрного виробництва [1, с. 18]. Якраз усунення

перерахованих бар'єрів і слід розглядати підґрунтям для підбору методів та інструментів фінансово-економічного стимулювання впровадження технологій органічного землеробства, кормовиробництва, скотарства та налагодження зберігання і первинної переробки органічної сільськогосподарської продукції. Зокрема, Г. Христенко та З. Герасимів переконані, що у контексті сталого розвитку сільських територій, першочерговим завданням аграрної політики України є формування дієвого організаційно-економічного механізму регулювання екологічних аспектів функціонування аграрного сектору економіки шляхом розвитку органічного агровиробництва. Формування вітчизняного ринку органічної продукції та зміцнення позицій на міжнародному органічному агропродовольчому ринку можливе лише за умови законодавчого і нормативно-правового забезпечення, впровадження інноваційних технологій, екологічного менеджменту, належної державної підтримки [6, с. 71]. Водночас вчені не конкретизують, дія яких методів та інструментів в спектрі організаційно-економічного механізму регулювання має бути активізована, щоб прискорити процеси забезпечення розширеного відтворення ресурсно-виробничого потенціалу органічних виробництв.

Більш конкретизовано до застосування різного роду стимулів для активізації аграрного підприємництва у секторі виробників органічної сільськогосподарської продукції підходять О. Нікішина та О. Муратов, які вважають, що на першому етапі становлення органічного сільськогосподарського виробництва мають бути застосовані наступні методи та інструменти стимулювання даного виду діяльності: компенсація втрат виробникам органічної продукції рослинництва за період конверсії земель; компенсація 50% вартості органічного насіння культур, виробленого українськими насінневими господарствами, для членів органічних кооперативів; погектарні дотації для виробництва органічних культур за умови їх цільового використання для переробки або реалізації на внутрішньому ринку; залучення бюджетних коштів для будівництва й модернізації потужностей для переробки органічної сировини; компенсація вартості сертифікації підприємств, що виробляють продукцію дитячого харчування із органічної сировини; «зелені» державні закупівлі органічної продукції; інформаційне забезпечення процесу формування зв'язків між учасниками «зеленого» процесу відтворення державними та профільними інституціями [5, с. 43]. Тобто вони переконують в доцільності використання як фінансових інструментів, спрямованих на відшкодування втрат та надання іншої фінансової допомоги, так і інструментів економічного та інформаційного спрямування, що кумулятивним чином в позитивному плані відобразиться на

результативності регуляторного впливу на виробників органічної сільськогосподарської продукції в цілому. В цілому набір фінансово-економічних стимулів для активізації органічного сільськогосподарського виробництва потребує подальшої структуризації та доповнення, щоб максимальною мірою охопити всі складові органічного агропродуктового ланцюга і розширити ареал застосування методів та технологій органічного сільськогосподарського виробництва. Враховуючи те, що в Україні в останні роки поглибилася реформа децентралізації і фактично завершився процес створення об'єднаних територіальних громад, в першу чергу, необхідно формувати інструментарій фінансово-економічного стимулювання органічних сільськогосподарських виробництв на місцевому рівні.

Формулювання цілей статті. Метою статті є визначення основних груп фінансових та економічних стимулів, які необхідно інституціоналізувати на рівні територіальних громад, щоб прискорити процес нарощення потужностей у секторі органічних сільськогосподарських виробництв.

Виклад основного матеріалу дослідження. Однією з основних передумов забезпечення максимальної ефективності системи фінансово-економічного регулювання розвитку органічного сільськогосподарського виробництва на національному рівні є формування набору фінансово-економічних регуляторів на рівні територіальної громади, оскільки саме на рівні ОТГ в постреформенний період сконцентрується лівова частка пучка інститутів-організацій та інститутів-правил, які даватимуть можливість закладати необхідні стимули для розширеного відтворення ресурсно-виробничого потенціалу органічного сільськогосподарського виробництва.

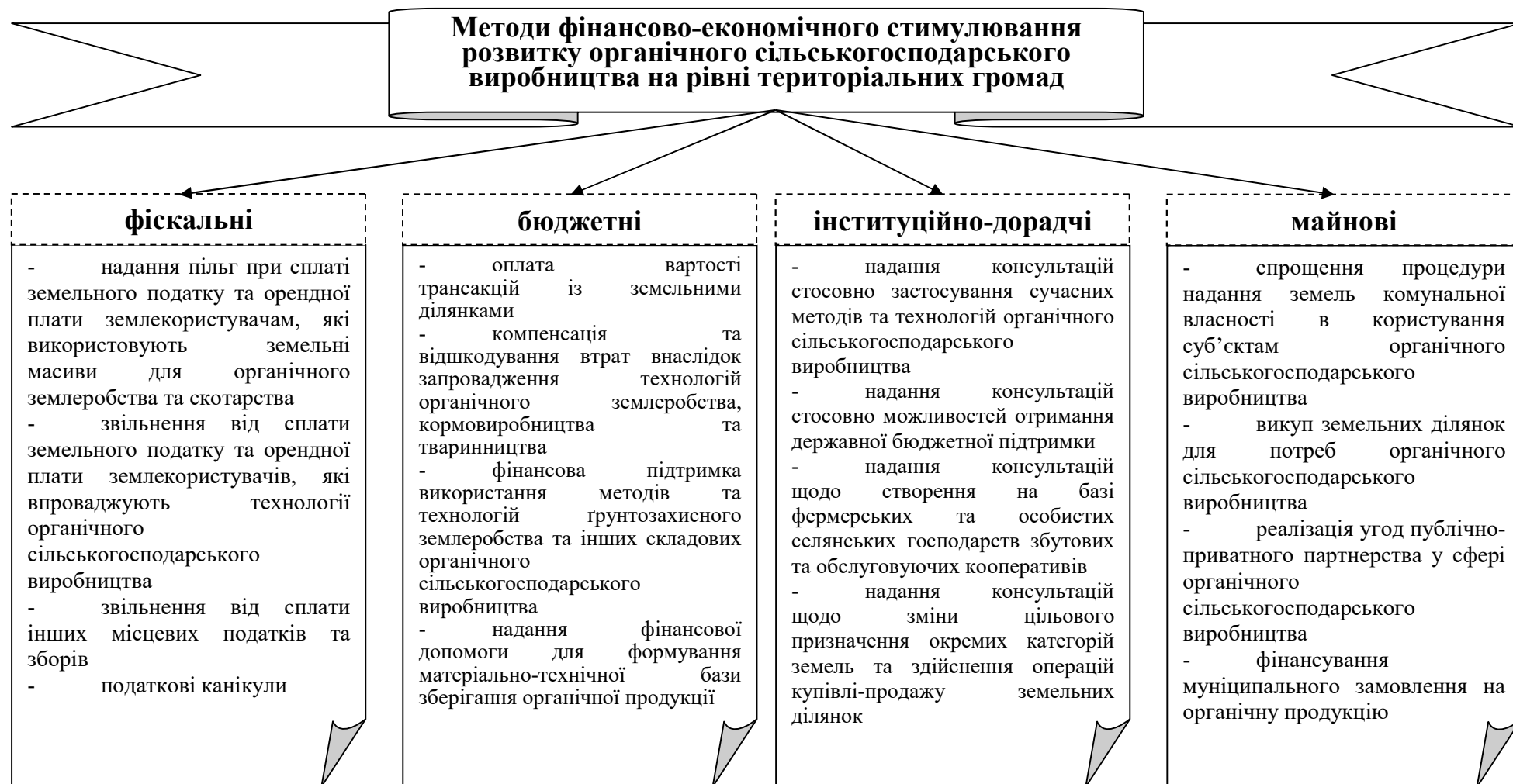
Фінансовими стимулами відтворювальних пропорцій у секторі органічних сільськогосподарських виробництв виступають бюджетно-податкові, фінансово-кредитні та митні інструменти, які створюють вартісні преференції для виробників органічної сільськогосподарської продукції. Бюджетно-податкові регулятори передбачають надання прямої та непрямої бюджетної підтримки як за рахунок коштів державного бюджету, так і за рахунок інших публічних фінансових фондів. Існуюча система бюджетно-податкового регулювання сільськогосподарського виробництва є надмірно уніфікованою і тому не закладає належних стимулів для розширеного відтворення потенціалу органічного сільськогосподарського виробництва. Тому першочергового значення в спектрі пріоритетів модернізації системи фінансово-економічного стимулювання органічного сільськогосподарського виробництва виступає

інституціоналізація спектра методів та інструментів, спрямованих на підтримку сільськогосподарських товаровиробників, які спеціалізуються на органічному землеробстві, кормовиробництві та тваринництві. Це стосується як бюджетних регуляторів, зокрема дотацій, так і податкових регуляторів (особливий режим справляння ПДВ, податкові пільги, податкові канікули). Магістральним елементом модернізації системи фінансово-економічного стимулювання органічного сільськогосподарського виробництва є також розширення спектра фінансово-кредитних інструментів підтримки виробників органічної сільськогосподарської продукції, щоб розширити інституціональне підґрунтя виходу суб'єктів аграрного бізнесу, які впроваджують технології органічного сільськогосподарського виробництва, на ринок позикового капіталу та ринок іпотечно-заставних операцій. При цьому мають бути умонтовані в існуючий фінансово-кредитний інструментарій ряд інструментів-стимулів, які зроблять вигідними для сільськогосподарських товаровиробників банківські кредити та позики.

Такими фінансово-кредитними інструментами-стимулами виступають компенсація та відшкодування частини процентних ставок державним та приватним комерційним банкам. В умовах глобалізації та інтернаціоналізації ринку органічної сільськогосподарської продукції невід'ємною складовою вітчизняної системи фінансово-економічного стимулювання органічного сільськогосподарського виробництва виступають інструменти митного регулювання, які дають можливість забезпечити стимули для ввезення в країну спеціалізованого устаткування для потреб органічного землеробства, органічного кормовиробництва та органічного тваринництва. Такими інструментами митного регулювання виступає надання пільг при стягненні ввізного мита та ПДВ на продукцію, що завозиться на митну територію України. Паралельно із диверсифікацією фінансових регуляторів має відбуватися і диверсифікація економічних регуляторів, зокрема через інституціоналізацію додаткових інструментів цінового, інституційно-дорадчого та майнового стимулювання відтворювальних пропорцій у секторі органічних сільськогосподарських виробництв. Найбільш складним завданням при формуванні сучасної системи фінансово-економічного стимулювання органічного сільськогосподарського виробництва є формування такої системи на рівні об'єднаних територіальних громад, оскільки не всі фінансові та економічні регулятори, які використовуються на загальнонаціональному рівні, можуть бути умонтовані в регуляторний фінансово-економічний механізм підтримки виробників органічної

продукції на рівні територіальних громад. Спектр фінансових та економічних стимулів органічного сільськогосподарського виробництва на рівні ОТГ визначається бюджетним та податковим законодавством, а також законодавством про місцеве самоврядування. Для того, щоб сформувалася повноцінна система фінансово-економічного регулювання органічного сільськогосподарського виробництва на рівні об'єднаних територіальних громад необхідно максимальною мірою диверсифікувати методи та інструменти регуляторного впливу на виробників органічної сільськогосподарської продукції через внесення відповідних змін і доповнень у Бюджетний та Податковий кодекси, а також у ряд законодавчих актів, які регулюють діяльність органів місцевого самоврядування. Більше того необхідним є формування механізму фінансово-економічного стимулювання суб'єктів органічного сільськогосподарського підприємництва на рівні територіальних громад як сукупності методів, важелів, інструментів та підойм регуляторного впливу на виробників органічної сільськогосподарської продукції, які дадуть можливість сформувати необхідні інституціональні, фінансові та кон'юнктурні передумови для розширеного відтворення ресурсно-виробничого потенціалу органічного землеробства, кормовиробництва та тваринництва.

Завершення процесу формування об'єднаних територіальних громад також сформувало сприятливий полігон для активізації окремих видів сільськогосподарської діяльності та несільськогосподарського підприємництва, оскільки значна кількість сільських населених пунктів приєдналася до обласних та районних центрів, що підвищило концентрацію місцевих публічних фінансів та збільшило попит на якісну екологічно-безпечну сільськогосподарську сировину. Однак для активізації аграрного підприємництва в секторі органічного сільськогосподарського виробництва об'єднані територіальні громади мають сформувати пакет методів стимулювання сільськогосподарських товаровиробників до використання широкого спектру методів та технологій органічного землеробства та скотарства. Виходячи з теорії та практики стимулювання у секторі сільськогосподарського виробництва та враховуючи існуючу вітчизняну практику, а також нові можливості, які сформувалися внаслідок поглиблення децентралізації, основними методами стимулювання виробників органічної продукції слід розглядати: фіскальні, бюджетні, інституційно-дорадчі та майнові (рисунок).

Специфікація методів стимулювання ОТГ розвитку органічного сільськогосподарського виробництва

(сформовано автором)

Виходячи з існуючого податкового законодавства та реальної і потенційної бази адміністрування фіскальних платежів і їх надходжень до публічних фінансових фондів територіальних утворень та населених пунктів, основними фіскальними методами стимулювання об'єднаними територіальними громадами виробників органічної сільськогосподарської продукції слід розглядати:

- надання пільг при сплаті земельного податку та орендної плати в частині користування тими земельними масивами, земельними ділянками чи фрагментами земель, які використовуються для впровадження методів та технологій органічного землеробства, формування органічної кормової бази та розведення поголів'я сільськогосподарських тварин на органічній основі;

- звільнення від сплати земельного податку та орендної плати за сільськогосподарські землі, які використовуються для будівництва сучасних тваринницьких комплексів, де використовуються органічні технології годівлі сільськогосподарських тварин, або для монтажу комплексу споруд, які дають можливість забезпечити прийнятний для органічного землеробства, кормовиробництва та тваринництва водно-повітряний режим, а також забезпечують різного роду меліоративні поліпшення (агролісомеліорація, хімічна меліорація, гідромеліорація та фітомеліорація);

- звільнення від сплати інших податків та зборів суб'єктів аграрного бізнесу, які реалізують проекти по розбудові інфраструктури органічного землеробства, кормовиробництва та тваринництва і створюють умови для впровадження органічних технологій на прилеглих територіях, що дає можливість сформувати виробничо-технічну базу зберігання органічної сільськогосподарської продукції та розвинути логістично-збутову мережу її просування на світовий, національний, регіональний та місцевий ринки.

Найвищого рівня результативності стимулювання об'єднаними територіальними громадами виробників органічної сільськогосподарської продукції набуде за умови доповнення спектра фіскальних інструментів бюджетними інструментами, передумови для чого сформуються внаслідок збільшення частки відрахувань загальнодержавних податків до місцевих фінансових фондів, а також у зв'язку з розширенням бази стягнення фіскальних платежів до бюджетів новостворених районів та бюджетів об'єднаних територіальних громад. Такими бюджетними стимулами виступають:

– оплата за рахунок бюджетів об'єднаних територіальних громад вартості трансакцій із земельними ділянками, зокрема земельними ділянками, які передані із державної власності у комунальну власність, цільовим призначенням котрих є розвиток органічного сільськогосподарського виробництва, в тому числі шляхом створення муніципальних суб'єктів господарювання;

– компенсація та відшкодування втрат за рахунок коштів місцевого бюджету, які були понесені внаслідок запровадження технологій органічного землеробства, кормовиробництва та тваринництва, зумовлених ціновими розривами на аграрному ринку внаслідок підвищеного рівня капітало-, ресурсо- та трудомісткості виробництва органічної сільськогосподарської продукції;

– фінансова підтримка за рахунок бюджетів місцевого самоврядування сільськогосподарських підприємств, фермерських та особистих селянських господарств, зокрема тих, які входять до асоціативних, кластерних та кооперативних об'єднань, що використовують регламентований стандартами та регламентами спектр методів та технологій ґрунтозахисного землеробства та інших складових органічного сільськогосподарського виробництва;

– надання фінансової допомоги суб'єктам аграрного бізнесу, зокрема логістично-збутовим структурам, які сформували матеріально-технічну базу зберігання органічної продукції, що дасть можливість стабілізувати закупівельні ціни на місцевому ринку органічної сільськогосподарської сировини і уникнути штучно створеного демпінгу посередницькими структурами.

Поряд із фінансовими методами стимулювання розвитку органічного сільськогосподарського виробництва на рівні об'єднаних територіальних громад варто використовувати інституційно-дорадчі методи, виходячи з наявного інформаційного вакууму та асиметричності інформації, які існують в частині консультативного забезпечення виробників органічної сільськогосподарської продукції, особливо у віддалених депресивних сільських територіях. Інституційно-дорадчі методи стимулювання потребують внесення змін і доповнень в ряд законодавчих та нормативно-правових актів, які регламентують функціонування інститутів сільськогосподарського дорадництва та місцевого самоврядування.

З огляду на існуюче інституціональне середовище розвитку органічного сільськогосподарського виробництва та наявні передумови, які зумовлені поглибленням децентралізації влади та реформи місцевого

самоврядування, основними інституційно-дорадчими методами стимулювання впровадження додаткових потужностей у сектор органічного сільськогосподарського виробництва на рівні територіальних громад виступають:

- надання відділами сільськогосподарського виробництва виконкомів рад об'єднаних територіальних громад суб'єктам аграрного бізнесу (сільськогосподарським підприємствам, фермерським та особистим селянським господарствам) консультацій відносно фінансових та виробничо-технічних можливостей застосування сучасних методів та технологій органічного землеробства, кормовиробництва та тваринництва;

- надання консультацій співробітниками консультативних сільськогосподарських служб суб'єктам аграрного бізнесу, які впроваджують методи і технології органічного землеробства, кормовиробництва та тваринництва, консультацій стосовно здійснення певного спектру заходів та процедурних дій, які дадуть можливість отримати право на отримання прямої та непрямой державної бюджетної підтримки;

- консультування малих та середніх форм аграрного бізнесу (фермерських та особистих селянських господарств) в частині їх входження в прибуткові та неприбуткові кооперативні утворення, зокрема в збутові та обслуговуючі кооперативи, що дасть можливість сформувати на локальному рівні замкнений цикл у виробництві, зберіганні та реалізації органічної сільськогосподарської продукції;

- надання відповідного спектра консультацій відділами виконкомів рад об'єднаних територіальних громад та спеціалізованими службами сільськогосподарського дорадництва суб'єктам аграрного бізнесу відносно порядку та особливостей зміни цільового призначення окремих категорій земель та здійснення операцій купівлі-продажу земельних ділянок з метою формування просторових, виробничо-технічних та організаційно-економічних умов для впровадження додаткових потужностей у сектор органічного сільськогосподарського виробництва.

В умовах поглиблення інституціональних трансформацій стосовно формування комунального сектора національного багатства вагомим значення набуває використання на рівні об'єднаних територіальних громад майнових методів стимулювання впровадження методів та технологій органічного сільськогосподарського виробництва. Потенціал для використання такого роду методів в останні періоди збільшився у зв'язку з продовженням реформи децентралізації влади та реформ місцевого

самоврядування, а також із прискоренням земельної реформи і диверсифікацією форм та методів публічно-приватного партнерства. З огляду на це основними майновими методами стимулювання розширеного відтворення ресурсно-виробничого потенціалу органічного сільськогосподарського виробництва на рівні об'єднаних територіальних громад виступають:

– сприяння відповідними службами виконкомів рад об'єднаних територіальних громад суб'єктами аграрного бізнесу у спрощенні та прискоренні процедури надання сільськогосподарських та несільськогосподарських земель комунальної власності у короткострокове та довгострокове користування з метою впровадження методів та технологій органічного сільськогосподарського виробництва та розбудови виробничо-технічної бази зберігання та реалізації органічної сільськогосподарської продукції;

– викуп за рахунок коштів бюджету територіальної громади земельних ділянок у власників, які дадуть можливість ліквідувати фрагментарність землекористувань і тим самим сформувати цілісний земельний масив для впровадження методів та технологій органічного сільськогосподарського виробництва;

– укладання та реалізація угод публічно-приватного партнерства як через передачу прав користування комунальними активами, так і через створення об'єднань комунальних та приватних партнерів, які передбачають впровадження проектів модернізації, реконструкції та технічного переоснащення виробничо-технічної та логістично-складської бази органічного агропродуктового ланцюга та впровадження додаткових потужностей органічного землеробства, органічного кормовиробництва та органічного тваринництва;

– обґрунтування та фінансування за рахунок коштів бюджету об'єднаної територіальної громади муніципального замовлення на органічну сільськогосподарську продукцію, яка необхідна для задоволення потреб об'єднаної територіальної громади, зокрема об'єктів місцевої соціальної інфраструктури та окремих категорій місцевих мешканців.

Висновки. В спектрі методів та інструментів фінансово-економічного регулювання органічного сільськогосподарського виробництва найбільш вагомим значення набувають методи стимулювання об'єднаними територіальними громадами введення в регіональний аграрний сектор додаткових потужностей органічного землеробства, органічного кормовиробництва та органічного

тваринництва. Це пов'язано з тим, що внаслідок поглиблення децентралізації об'єднані територіальні громади стали центрами тяжіння у відтворенні регіонального капіталу, оскільки стали більше акумулювати податків та зборів, а також доходів від операцій з капіталом та підприємницькою діяльністю, а також отримали додаткові активи у зв'язку із інституціоналізацією ринку земель сільськогосподарського призначення та земельною децентралізацією. За таких умов доцільною є інституціоналізація як фінансових (фіскальних та бюджетних), так і економічних (інституційно-дорадчих та майнових) стимулів, щоб органічний сегмент сільськогосподарського виробництва для багатьох громад став однією з основних передумов соціально-економічного піднесення та стабілізації екологічної ситуації.

Бібліографічний список.

1. Заставнюк Л.І. Потенційні можливості виробництва органічної сільськогосподарської продукції в Україні. Агросвіт. 2013. № 5. С. 14–18.
2. Зіновчук Н.В., Лесь А.В., Ращенко А.В. Мотиваційні чинники організації органічних сільськогосподарських кооперативів в Україні. Економіка АПК. 2016. № 9. С. 33–38.
3. Камінський В.Ф., Чорний Г.М., Корсун С.Г. Принципи управління розвитком органічного виробництва в контексті продовольчої безпеки України. Економіка АПК. 2016. № 9. С. 5–9.
4. Кирилов Ю.Є., Грановська В.Г., Крикунова В.М. Чинники та стимули розвитку органічного сегмента аграрного виробництва в країнах світу. Економіка АПК. 2018. № 7. С. 16–27.
5. Нікішина О.В., Муратов О.М. Відтворювальний механізм стимулювання розвитку українського ринку органічної продукції. Економіка харчової промисловості. 2019. Т. 11, № 1. С. 37–48.
6. Христенко Г.М., Герасимів З.М. Організаційно-економічний механізм ефективного розвитку органічного агровиробництва. Економічний форум. 2018. № 3. С. 65–71.
7. Рябуха М.С. Конкуренція як категорія ринкових відносин та конкурентоспроможність як предмет наукових досліджень / М.С. Рябуха, А.Є. Цицоріна // Вісник ХНАУ. Серія: економіка АПК і природокористування. – Харків: ХНАУ 6(2007): 96-100
8. Пономарьова М.С. Особливості менеджменту в сільськогосподарських підприємствах / М.С. Пономарьова // Вісник ХНАУ. Серія. “Економічні науки». - 2012. - № 10. С.133- 139. - 234 с.

9. Чернега І.І. Особливості становлення аграрних перетворень та ринкових зрушень / І.І. Чернега, М.С. Пономарьова, Ю.В.Загорська // Бізнес- навігатор: науково-виробничий журнал. – 2014. – № 3 (35). – С. 6–12. 218 с.

References.

1. Zastavnyuk L.I. Potentsiyni mozhlyvosti vyrobnytstva orhanichnoyi sil's'kohospodars'koyi produktsiyi v Ukrayini. Ahrosvit. 2013. № 5. S. 14–18.

2. Zinovchuk N.V., Les' A.V., Rashchenko A.V. Motyvatsiyni chynnyky orhanizatsiyi orhanichnykh sil's'kohospodars'kykh kooperatyviv v Ukrayini. Ekonomika APK. 2016. № 9. S. 33–38.

3. Kamins'kyu V.F., Chorny H.M., Korsun S.H. Pryntsypy upravlinnya rozvytkom orhanichnoho vyrobnytstva v konteksti prodovol'choyi bezpeky Ukrayiny. Ekonomika APK. 2016. № 9. S. 5–9.

4. Kyrylov YU.YE., Hranovs'ka V.H., Krykunova V.M. Chynnyky ta stymuly rozvytku orhanichnoho sehmenta ahrarynoho vyrobnytstva v krayinakh svitu. Ekonomika APK. 2018. № 7. S. 16–27.

5. Nikishyna O.V., Muratov O.M. Vidtvoryuval'nyy mekhanizm stymulyuvannya rozvytku ukrayins'koho rynku orhanichnoyi produktsiyi. Ekonomika kharchovoyi promyslovosti. 2019. T. 11, № 1. S. 37–48.

6. Khrystenko H.M., Herasymiv Z.M. Orhanizatsiyno-ekonomichnyy mekhanizm efektyvnoho rozvytku orhanichnoho ahrovyrobnytstva. Ekonomichnyy forum. 2018. № 3. С. 65–71.

7. Ryabukha M.S. Konkurentsya yak katehoriya rynkovykh vidnosyn ta konkurentospromozhnist' yak predmet naukovykh doslidzhen' / M.S. Ryabukha, A.YE. Tsytsorina // Visnyk KHNAU. Seriya: ekonomika APK i pryrodokorystuvannya. – Kharkiv: KHNAU 6(2007): 96-100

8. Ponomar'ova M.S. Osoblyvosti menedzhmentu v sil's'kohospodars'kykh pidpryyemstvakh / M.S. Ponomar'ova // Visnyk KHNAU. Seriya. “Ekonomichni nauky». - 2012. - № 10. S.133- 139. - 234 s.

9. Cherneha I.I. Osoblyvosti stanovlennya ahrarynykh peretvoren' ta rynkovykh zrushen' / I.I. Cherneha, M.S. Ponomar'ova, YU.V.Zahors'ka // Biznes- navihator: nauково-vyrobnychyu zhurnal. – 2014. – № 3 (35). – С. 6–12. 218 s.

Ю.Б. Заставный. Финансово-экономическое стимулирование развития органического сельскохозяйственного производства на уровне объединенных территориальных общин. Доказано, что финансовые стимулы должны дополняться институционально-

совещательными и имущественными стимулами, которые будут формировать пространственный базис для расширенного воспроизводства органического сельскохозяйственного производства и обеспечивать донесение надлежащей информации о преимуществах данного вида деятельности для субъектов аграрного бизнеса.

Ключевые слова: стимулирование, объединенная территориальная община, бюджет, органическое сельскохозяйственное производство, конкурентное преимущество, инструменты.

Yu.B. Zastavnyy. Financial and economic incentives for the development of organic agricultural production at the level of united territorial communities. The article substantiates the expediency of forming tools for financial and economic incentives for organic agricultural production at the level of United territorial communities in connection with the deepening of decentralization processes. Studies have shown that the tools of financial and economic incentives for organic agricultural entrepreneurship entities at the level of territorial communities are a set of methods, levers, tools and approaches of regulatory influence on producers of organic agricultural products, which will make it possible to form the necessary institutional, financial and market conditions for the expanded reproduction of the potential of organic farming, feed production and animal husbandry. It is established that the main financial incentives should be fiscal and budgetary tools to support producers of organic agricultural products, which is due to the expansion of the real base for filling local government budgets and the expansion of the range of tax payments that are concentrated at the local level. It is proved that the main fiscal incentives should be providing benefits for paying land tax and rent to land users who use land plots for organic farming and cattle breeding; exemption from payment of land tax and rent for land users who implement organic agricultural production technologies; exemption from payment of other local taxes and fees; tax holidays.

Key words: incentives, united territorial community, budget, organic agricultural production, competitive advantage, tools.

Стаття надійшла до редакції: 23.10.2020 р.